

a tangóest, mint nálunk a táncház. Az elején volt egy másfél-két órányi „képzés”, tanultunk pár lépést, aztán elhúzták a székeket, és hajnali kettőig táncoltunk. Helyi idős bácsik kérték fel a lányainkat, a probléma sajnos az volt, hogy visszafelé ez nem működött. A csajok nem túrték, ha valaki bénán táncolt velük, egyik-másik társamnak finoman jelezték, hogy tangótudás híján legyenek kedvesek inkább helyet foglalni valamelyik széken.

■ Montevideo milyen volt?

■ Uruguayban is nagyon kedvesen fogadtak minket a helyi magyarok. Talákoztunk egy kilencven év körüli bácsival, akiről kiderült, hogy Puskás Öcsi tolmácsa volt az ötvenes években. Nagyon jó bulit csaptunk amúgy, az ottani idős magyaroknak mindnek megvolt a saját nótája, húzták a zenészeinkkel, szuper volt. Csaptunk egy remek bográcspartit is a Magyar Házban, bár istenkísértésnek hangzik, tengeri halakból főztünk egy remek halászelevet. Kiderült, hogy mivel arrafelé nem nagyon tudják, mi az a bográc, voltak olyan helyi magyarok, akik amikor legutoljára Magyarországon jártak, egy külön bőrönddel jöttek csak azért, hogy legyen miben hazavinni a bográcstot (nevet).

■ **Végezetül, lévén pedagógiai folyóiratban jelenik meg ez az interjú, muszáj megkérdeznem: mit gondolsz, miért érdemes egy diáknak belevágnia a néptáncoktatásba?**

■ Számos dolgot tudnék mondani, de ezek közül kettőt emelnék csak ki. Az egyik a közösségi élmény. A hazai néptáncoközösség olyan, mint egy nagy család. Mindenki ismer mindenkét, összetartó közösség vagyunk. A másik, gyakorlati szempont, hogy a néptánc a fiatal gyermekek mozgáskultúrájára, koordinációjára rendkívül jó hatással van. Javul a tartás, javul a mozgás, fejlődik a test. Mindenkinek csak ajánlani tudom, ismerkedjen meg a magyar néptáncsal, mert ez a miénk, a sajátunk. Értékeljük, vagyázzunk rá!

■ **Köszönöm a beszélgetést!**

ÖLVECZKY MÓNIKA

MIÉRT? HOGYAN? KÉRDÉSEK A NÉPTÁNCOKTATÁSRÓL

A gyermek fokról fokra, saját élményein és tapasztalatain keresztül sajátítja el az őt körülvevő kultúrát, ismeri meg a világot. Teszi mindezt természetes kíváncsiságától hajtva, így jó esetben a pedagógus feladata főként a segítség, iránymutatás, a felfedezőkedv fenntartása. Sokszor érezzük úgy egy-egy jól sikerült tanóra után, hogy a közös munka, az együtt átélt élmény minket is energiával tölt fel, és a tantermet elhagyva már a folytatáson gondolkodunk. Újabb és újabb megoldásokat keresünk arra a kihívásra, hogyan tehetjük változatossá, szerethetővé a tanulással töltött időt.

A pedagógusok és óvodapedagógusok rendelkezésére álló ötletek, módszerek gazdag tárházát jelenti az internet számtalan pedagógusközössége,

ezenkívül filmfelvételek és leírások, szakkönyvek és képzések segítik munkájukat. Szép számmal láthatunk példákat a vizuális nevelés témaköréből, a nyelvoktatás vagy éppen a mozgásfejlesztés területéről. Ugyanakkor kifejezetten korlátozottak a lehetőségeink, amennyiben a néptáncoktatás, a néphagyományok beépítésére keresünk ötleteket, segédanyagokat pedagógiai tevékenységünkhöz.

A népi kultúra saját sokszínűségével, komplexitásával kultúránk, művészetünk, hagyományaink szinte minden területét ötvözi. Megjelennek benne az óvodai és általános iskolai oktatás-nevelés művelődési területei, őseink tudása, tapasztalata, játékosága, humora és életbölcssége. Olyan információkat hordoz, melyek túlmutatnak

az egyszerű ismereteken – élni tanít, harmóniában a természettel és önmagunkkal. Ha végigtekintünk a lehetőségeken, melyeket a népi kultúra beépítése jelent számunkra az óvodai és általános iskolai oktatásba-nevelésbe, megállapíthatjuk, hogy csak a pedagógus ismeretei és kreativitása szabnak határt minél szélesebb körű alkalmazásuknak. A ma előszeretettel alkalmazott projektmódszer kiváló kerettémájaként szolgálhatnak a jeles napok, ünnepkörök, az emberi élet kiemelkedő eseményei, egy-egy népi mesterség, bizonyos termények, alapanyagok idényjellegű feldolgozása. Azonban ebből a felsorolásból is kitűnik egy – számomra nagy jelentőséggel bíró – szempont: a szakmaiság kérdése. Vajon lehet-e, van-e minden pedagógus, nevelő vagy óvodapedagógus olyan szakmai szinten, rendelkeznek-e olyan megbízható ismeretekkel a néprajz, népi kultúra széles tudásanyagából, mely hitelessé és megalapozottá teszi pedagógiai munkásságukat ezen a területen? Elég-e a lelkesedés, a népi kultúra szeretete ahhoz, hogy biztos kézzel nyúljunk számos tájegység eltérő néprajzi anyagához? Válaszként természetesen elhangozhat az érv, hogy még a néprajzkutatók is csupán egy-egy területtel, műfajjal foglalkoznak behatóbban – éppen a hatalmas ismeretanyag miatt. Azzal azonban mindannyian tartozunk saját kultúránknak, hogy a lehető legtöbbet merítünk ebből a tudásból.

A néptánc mindig is jelen volt az óvodai, általános iskolai életben. Előszertettel készülnek rövid összeállítások neves évfordulókra, ünnepi műsorokra, a szülők, nagyszülők örömmel büszkélkednek egy-egy rendezvényen kis táncosaikkal. A gyermekek bemutatják az elsajátított koreográfiát, az előírt lépéseket, együtt, ritmusra mozdulnak, énekelnek. Ruházatuk tükrözi az adott intézmény anyagi kereteit és a pedagógus leleményességét, amivel ha kell, a semmiből is tud varázsolni kendőt, kötényt, cipőt. A felkészülésre szánt idő változó, és – akár egy konkrét időszakhoz kötődik, akár szakköri tevékenységként egy egész évet ölel fel – általában egy meghatározott cél elérésére fordítják: színpadra szeretnék állítani egy adott tájegység anyagát. A rutinszerű gyakorlás, többszöri ismétlés többnyire meghozza az eredményét, és a kitűzött időpontban a gyerekek bemutatják a tanultakat. Lehetne-e ezt másképp csinálni? Van-e

elég idő, lehetőség, tudás ahhoz, hogy a néptánc ne csupán egy színvonalú megjelenési forma, hanem valami sokkal több – egy nép kultúrájának szerves része, a paraszti élet örömeinek, bánatának kifejezője, ünnepeinek általánosan beszélt nyelveként jelenjen meg a gyermekek tudatában? Úgy gondolom, hogy van. Ahhoz, hogy mindezt elérhessük, magát a cselekvést, a megnyilvánulási formát kell megtöltenünk tartalommal.

Tudjuk, hogy az adott oktatási szint tantárgyi követelményei meglehetősen behatárolják a pedagógusok, óvodapedagógusok mozgásterét. Küzdenek a rájuk váró feladatok nagy mennyiségével, az állami szinten megfogalmazott elvárásokkal. Törekednek az időhatékonyásra, a teljesítményre, miközben háttérbe szorul az élményszerűség és az, ami a tankönyvekben sincs leírva – identitástudatunk, saját gyökereink felfedezése. Ha ilyen szemmel tekintünk a kérdésre, már konkrétan is meg tudjuk közelíteni a problémát, és talán a megoldás sincs olyan távol tőlünk. A tantárgyak sokszínűsége kiváló alapot szolgáltat többek között arra, hogy megismertessük a gyermekeket a népi kultúra változatos területeivel. A korábban említett projektmódszeren keresztül számtalan témakörbe tudjuk beépíteni a néphagyomány elemeit – elég, ha lehetőségeinkhez mérten a műanyag, bolti segédeszközök helyett magunk alkotta, természetes anyagból készült eszközöket használunk. Hiszen alkalmazásuk során szót ejthetünk az adott anyag feldolgozásához fűződő mesterségekről, eszközökről, ünnepi alkalmakról. A tanórák fárasztó egyhangúságát bármikor megtörhetjük egy-egy mozgással kísért mondókéval, mely segíti a gyermekeket abban, hogy az óra további részében összpontosítani tudjanak. Akár a helyünkön állva közösen átmozgathatjuk végtagjainkat, oxigént juttatunk szervezetünkbe, segítjük magunkat és a tanulókat a jobb teljesítmény elérésében. A tapolás rengeteg energiát szabadít fel, javítja a vérkeringést és a koncentrációt. Egyben stresszoldó hatású, amire sajnos egyre több gyermeknek (és felnőttnek) lenne szüksége a mindennapokban. Ha egy dalra vagy mondókára a combunkat, térdünket is megpaskoljuk, esetleg leguggolunk vagy nyújtózkodunk néhány percben, akkor máris sokat tettünk a hátfájás és fejfájás megelőzéséért. Közben pedig észrevétlenül építjük be saját világunkba őseink ha-

gyatékát. A délutáni foglalkozások alkalmával sem a tánclépések rutinszerű gyakoroltatása a cél, sokkal inkább a közös élmény megélése. A foglalkozások legyenek változatosak, mindig előzze meg azokat a pedagógus részéről egy koncepció, ha úgy tetszik, előkészület (bár tudjuk, hogy tapasztaltabb pedagógusok esetében erről nem igazán beszélhetünk) –, ahol a különböző típusú játékokat, táncelemeket módszertanilag és főleg az adott csoport összetételének megfelelően összeállítja, átgondolja. Mivel az óvodákban és általános iskolákban általában nem táncpedagógusi képzettséggel rendelkező személy kapja feladatul a néptánc csoport, szakkör, foglalkozás vezetését, kizárólag az általánosan ismert pedagógiai alapelvekre támaszkodhat a tervezés során. Az egyes tánclépések bevezetését előzze meg rávezető feladat, játékos mozdulatsor, ahol a lépés elemeit örömteli formában ismertetjük meg, gyakoroltatjuk be. Beszélgessünk inkább gyakran, de röviden a jeles napokhoz fűződő hagyományokról, szokásokról – hiszen nem az a célunk, hogy végtelen néprajzi előadásokat tartsunk. Játsszunk inkább el a tudnivalókat, ez az, ami élményként megmarad, és amire építhetünk majd a továbbiakban. Néhány szóban magyarázzuk el a dalokban, játékokban előforduló ismeretlen szavakat, de rögtön alkalmazzuk is a tudást úgy, hogy megszemélyesítjük azokat. A tánclépések összeállításánál törekedjünk a tájegységek jellegzetességeinek és stílusának megőrzésére – ne nyúljunk válogatás nélkül az interneten fellelhető videók után. Kérjük ki hozzáértő személy tanácsát, aki ötleteivel, tapasztalatával a tanítás során is segítheti munkánkat. Amennyiben lehetséges, alakítsuk, erősítsük a táncos közösség pozitív légkörét, válasszunk olyan játékokat, tánctanítási módszereket, ahol változatos összetételű csoportokban, egymást segítve tevékenykedhetnek a tanulók. Ez a kulcsa annak, hogy elkerüljük a lemorzsolódást, a széthúzást, és egy hosszútávú összetartó, jól együttműködő csapatot kovácsoljunk össze.

Azok a gyerekek, akik napi szinten, természetes közegükben, élményszerűen találkoznak a népi kultúra elemeivel, nem egyfajta színvonalú produkcióként fognak rá tekinteni. Sokkal inkább egy olyan kifejezési formaként, mely belőlük fakad, az életük része. A sajátjuk, a miénk – „éljük vele”.